

I

Aš gimiau 1927-aisiais, buvau vienturtis vaikas vidurinėsios klasės tėvų, abiejų anglų, niekada neištrūkusių iš absurdiškai užsitęsusio tos neūžaugos karalienės Viktorijos šešėlio ir niekada neiškilusių aukščiau istorijos. Buvau išsiųstas į valstybinę mokyklą, iššvaisčiau dvejus metus atlikdamas nacionalinę tarnybą, išvykau į Oksfordą ir ten pradėjau suvokti, kad esu ne toks, koks norėčiau būti.

Gana anksti supratau, kad neturiu tėvų ir protėvių, kokių reikia. Mano tėvas, veikiau dėl to, kad sulaukė tinkamo amžiaus tinkamu laiku negu dėl didelio profesinio talento, buvo brigados generolas; o motina buvo tikras pavyzdys, kokia turėtų būti generalo majoro žmona. Tai yra ji niekuomet su juo nesiginčydavo ir visada elgdavosi taip, lyg jis gretimame kambaryje klausytųsi, net kai jis būdavo išvykęs už tūkstančio mylių. Labai mažai temčiau savo tėvą per karą ir jam ilgai nebūnant susikurdavau daugiau ar mažiau nesuteptą jo paveikslą, bet per pirmąsias keturiasdešimt aštuonias jo atsargos valandas įvykdavo generalinis – blogas, bet taiklus kalambūras, – to įvaizdžio virsmas.

Kaip visi žmonės, iš tikrųjų netinkantys savo darbui, jis buvo karštas išorinių, ribotų, banalių kasdienių dalykų gynėjas; vietoj intelekto jis turėjo sukaupęs didžiosiomis raidėmis rašomų raktažodžių – tokių kaip Disciplina, Tradicija ir Atsakomybė – arsenalą. Jeigu aš kada drįsdavau – kartais taip ir padarydavau – ginčytis su juo, jis pateikdavo vieną iš šių toteminių žodžių ir smogdavo man juo, kaip, be abejonės, panašiomis aplinkybėmis nuslopdavo ir savo jaunesnius leitenantus. Jei kas vis dėlto atsisakydavo gulti ir mirti, jis pratrūkdavo pykčiu. Jo pyktis būdavo kaip ištikimas raudonasis šuo, visuomet jam po ranka.

Pagal pageidaujamą legendą, mūsų šeima atvyko iš Prancūzijos po Nanto edikto atšaukimo – kilmingi hugenotai, tolimai susigiminiavę su Honorė d'Urfė, XVII amžiaus bestselerio *L'Arbre* autoriumi. Akivaizdu, – jei neskaitysime kito, lygiai taip pat neįrodyto, ryšio su Tomu Durfėjumi, Karolio II susirašinėjimo draugu, – nė vienas mano protėvis neparodė jokių meninių polinkių: karta po kartos kapitonų, valdininkų, jūreivių, žemvaldžių, – juos apibūdino tik vienodas savitumo stygius ir ryškus potraukis į azartinį lošimą bei prasiłošimus. Mano senelis turėjo keturis sūnus, du iš jų žuvo per Pirmąjį pasaulinį karą; trečiasis pasirinko bjaurų būdą padengti lošimo skolas ir spruko į Ameriką. Mano tėvas niekada neužsimindavo apie jį kaip apie egzistuojantį jauniausią brolių, tikėtina, turėjusį visas savybes, kurias turėjo ir vyresnieji; ir aš neturiu nė menkiausios nuovokos, ar jis dar gyvas, juolab ar turiu nepažįstamų pusbrolių anapus Atlanto.

Paskutiniaisiais metais mokykloje supratau, kas iš tiesų blogai su mano tėvais, – jie jautė vien panieką tokiame gyvenime, kokį troškau gyventi aš. Buvau „geras“ anglų kalbos ir literatūros mokinys, pseudonimu publikavau poetas mokyklos žurnaliuke, laikiau D. H. Lorensą didingiausiu amžiaus žmogumi; mano tėvai tikrai niekuomet neskaitė Lorenso ir tikriausiai nieko apie jį nebuvo girdėję, nebent kaip susijusį su knyga „Ledi Čaterli meilužis“. Buvo dalykų, tam tikras emocinis motinos švelnumas ir kartais euforiškas tėvo linksmumas, kuriuos aš galėjau labiau paveldėti; bet man visuomet patiko juose tai, ko jie nenorėjo, kad mėgčiau.

Kai man sukako aštuoniolika ir Hitlerio jau nebebuvo, jie tapo tik aprūpintojais, kuriems aš turėjau rodyti lyg ir dėkingumą, o daugiau nieko pasiūlyti negalėjau.

Gyvenau du gyvenimus. Mokykloje įgijau apgailėtiną reputaciją kaip karo meto estetas ir cinikas. Bet turėjau stoti į karo pulką – Tradicija ir Pasiaukojimas privertė. Tvirtinau – ir, laimė, mokyklos direktorius mane palaikė, – kad noriu paskui stoti į universitetą. Toliau tęsiau dvilypį gyvenimą armijoje, viešumoje šleikščiai vaidinau brigados generolo „Bleizerio“ Erfės sūnų, o slapta su jauduliu skaičiau leidyklos *Penquin* leidžiamą literatūros žurnalą *New Writing* ir poezijos lankstinukus. Kai tik galėjau, kuo greičiau demobilizavausi.

Išvykau į Oksfordą 1948-aisiais. Antraisiais metais Magdalenoje, iškart po ilgų atostogų, per kurias vos pamačiau tėvus, mano tėvui teko išskristi į Indiją. Kartu jis pasiėmė ir mano motiną. Jų lėktuvas, didelis oktono laužas, sudužo per audrą ir perkūniją keturiasdešimt mylių nuo Karačio. Po pirmojo šoko aš beveik iškart pajutau palengvėjimo, laisvės jausmą. Vienintelis kitas artimas giminaitis, motinos brolis, ūkininkavo Rodezijoje, taigi dabar nebeturėjau šeimos, trukdančios tam, ką laikiau savo tikruoju „aš“. Galbūt mano sūniška meilė buvo silpna, bet madingose disciplinose buvau stiprus.

Bent jau kartu su grupe laisvų jaunuolių iš Magdalenos maniau toks esąs. Mes įkūrėme mažą klubą, vadinamą *Les Hommes Révoltés*, gėrėme labai sausą cheresą ir (kaip protestą prieš tuos apgailėtinius penktojo dešimtmečio vilnonio bjaus švarkus) per savo susirinkimus vilkėjome tamsiai pilkais kostiumais ir ryšėjome juodais kaklaraiščiais. Ten mes ginčydavomės apie būtį ir nebūtį ir tam tikrą nelogišką savo elgesį vadinome „egzistencialistiniu“. Mažiau apsišvietę žmonės būtų tai pavadinę kaprizingumu ar tiesiog savimyla; bet mes nesupratome, kad mūsų skaitytų prancūzų egzistencialistų romanų herojai ar antiherojai neturėjo nieko bendro su realybe. Mes stengėmės juos mėgdžioti, metaforišką sudėtingų pasaulėžiūrų vaizdavimą klaidingai laikydami tiesioginiu elgesio receptu. Stengėmės teisingai jausti pagrįstą sielvartą. Dauguma mūsų, prijauciančių amžinam Oksfordo puošėviškumui, tiesiog norėjo atrodyti kitaip. Savo klube mes taip ir atrodėme.

Aš įgijau brangiai atsieinančių įpročių ir apsimestinių manierų. Mano mokslo įvertinimai buvo prasčiausi, o iliuzijos didžiausios: įsivaizdavau, kad esu poetas. Bet negalėjo būti nieko nepoetiškumo negu mano tariamai aristokratiškas, kiaurai persmelkiantis bodėjimasis gyvenimu apskritai ir konkrečiai savo kasdienybe. Buvau nesubrendęs ir nežinojau, jog bet koks cinizmas maskuoja negebėjimą veikti, – bejėgiškumą, trumpai tariant; ir kad niekinti visas pastangas yra didžiausia iš visų pastangų. Bet aš sugėriau mažutę dozę nepamainomo dalyko, didžiausios Oksfordo dovanos civilizuotam gyvenimui: sokratiško sąžiningumo. Jis parodė man labai prabėgomis, kad sukilti prieš praeitį – dar ne viskas. Vieną dieną keliems draugams prikalbėjau bjaurių dalykų apie

armiją; grįžus vėliau į savo kambarį man dingtelėjo mintis, jog dėl to, kad nebaudžiamai pasakiau tai, kas būtų pribloškę mano velionį tėvą, nereikia, kad nebesu jo veikiamas. Iš tikrųjų buvau cinikas ne iš prigimties, o tik iš noro maištauti. Aš atstumdavau tai, ko nekenčiau, bet nesuvokiau, ką mylėti, ir todėl apsimečiau, kad mylėti nėra ką.

Gražiai pasiruošęs žlugti, išėjau į pasaulį. Mano tėvo pagrindinių žodžių arsenale Finansinio Apdairumo nebuvo; jo sąskaitos Ledbrouke buvo nesuvokiamai didelės ir vekseliai pasiekdavo svaiginantį dydį, nes jis troško būti populiarus ir žavesio trūkumą kompensuodavo alkoholiu. To, kas liko iš jo pinigų, kai teisėjai ir mokesčių rinkėjai gavo savo dalį, nepakako mano pragyvenimui. Tačiau bet koks darbas, kurio ieškojau, – diplomatinėje tarnyboje, civilinėje, kolonijinėje, bankuose, komercijoje, reklamoje, – vos žvilgtelėjus nupurtydavo. Nuėjau į kelias peržiūras. Kadangi nesijaučiau įpareigotas rodyti uolų entuziazmą, kurio mūsų pasaulis tikisi iš jauno vadovo, man niekur nesisėkė.

Galiausiai, kaip daugybė Oksfordo vyrų iki manęs, atsiliepiu į skelbimą *The Times* švietimo priede *Educational Supplement*. Nukeliavau į tą vietą, valstybinę mokyklą Rytų Anglijoje; buvau kruopščiai patikrintas ir gavau vietą. Vėliau sužinojau, kad buvo tik du kiti pretendentai, abu iš raudonplyčių provincijos universitetų, ir semestras turėjo prasidėti po trijų savičių.

Vidurinėsios klasės serijinės gamybos berniukai, kuriuos aš turėjau mokyti, jau buvo pakankamai blogai; klaustrofobiškas mažas miestelis buvo košmaras; bet užvis nekenčiamiausias dalykas buvo profesoriumas. Eiti į klasę būdavo tikra paguoda. Nuobodulys, sustingęs gyvenimo apspręstumas ištikus metus kybojo virš tarnautojų lyg debesys. Tai buvo tikra nykuma, o ne mano stileiviškas nuobodulys. Iš jos sklido veidmainystė, fanatizmas ir bejėgiškas įnirsis senesniųjų, kurie žinojo esą žlugę, ir jaunųjų, kurie numanė žlugsią. Vyresnieji mokytojai elgėsi lyg pamokslautojai prie kartuvių; nuo kai kurių svaigo galva, lyg žvelgiant į žmogiško bergždumo bedugnę... panašiai pradėjau jaustis per antrąjį savo semestrą.

Negalėjau praleisti gyvenimo keliaudamas per tokią Sacharą; ir kuo labiau tai jaučiau, tuo labiau suvokiau, kad ribota, savimi

patenkinta, sustingusi mokykla buvo žaislinis visos šalies modelis ir kad baigti su viena nebaigiant su kita būtų juokinga. Be to, dar buvo mergina, nuo kurios aš pavargau.

Mano atsistatydinimas, kad nebematyčiau mokyklos, buvo priimtas nuolankiai. Mokyklos direktorius iš vangių mano užuominų apie nenustygimą vienoje vietoje mikliai sumetė, kad aš noriu vykti į Ameriką ar dominijas.

– Aš dar nenusprendžiau, direktoriau.

– Manau, mes būtume padarę iš tavęs gerą mokytoją, Erfe. Ir tu galėjai šį tą padaryti iš mūsų, pats žinai. Bet dabar jau per vėlu.

– Bijau, kad taip.

– Nežinau, ar pritariu šiai kelionei į užsienį. Mano patarimas tau – neišvyk. Tačiau... *vous l'avez voulu, Georges Danton. Vous l'avez voulu*¹.

Netikslus citavimas buvo įprasta.

Tą dieną, kai išvykau, pylė lietus. Bet buvau apimtas susijaudinimo, keisto džiugesio, kad pakėliau sparnus. Nežinojau, kur vyksiu, bet žinojau, ko man reikia. Man reikėjo naujo krašto, naujos tautos, naujos kalbos; ir, nors tuomet šito negalėjau išreikšti žodžiais, man reikėjo naujos paslapties.

2

Išgirdau, kad Britų taryba renka tarnautojus, tad rugpjūčio pradžioje nužingsniavau į Deviso gatvę ir buvau apklaustas kultūra susirūpinusios uolios ledi aukštesniosios klasės atstovės balsu ir žodynu. Baisiai svarbu, kalbėjo ji man lyg paslaptį, kad užsienyje „mes“ duotume gerą, teisingą pavyzdį, bet apie kiekvieną laisvą vietą reikia paskelbti ir kandidatus reikia atrinkti per apklausas, o tai taip išvargina, be to, šiaip ar taip, ketinama mažinti išlaidas užjūrio personalui – tikrai. Ji priėjo prie esmės: vienintelis įmanomas darbas – mokyti anglų kalbos užsienio mokyklose, – ar tai skamba labai šiurpiei?

¹ Jūs to norėjote, Žoržai Dantonai. Jūs to norėjote (*pranc.*).

Atsakiau, kad taip.

Paskutinę rugpjūčio savaitę pusiau juokais pasireklamavau tradicinėje skelbimų skiltyje. Sulaukiau keleto reakcijų į savo trumpą pasiūlymą vykti bet kur ir dirbti bet ką. Be brošiūrų, primenančių man, kad esu Dievo vaikas, buvo trys žavūs laišukai iš lėšų neturinčių budrių sukčių. Ir vienas, kuris minėjo neįprastą ir gerai apmokamą darbą Tanžere – ar aš galįs kalbėti itališkai? – bet mano atsakymas liko be atgarsio.

Rugsėjis įgavo grėsmingą pavidalą: pradėjau jausti neviltį. Regėjau save priremtą prie sienos, iš desperacijos vėl griebiantį tą nelemtą švietimo priedą su begaliniais pilkais nesibaigiančių nykių darbų sąrašais. Tad vieną rytą sugrįžau į Deiviso gatvę.

Paklausiau, ar yra mokytojo darbo Viduržemio jūros rajone, ir moteris, išgąstingai subruzdusi, išskubėjo ieškoti dokumentų. Atsisėdau po rausvai ruda Metju Smito reprodukcija laukiamajame ir pradėjau įsivaizduoti esąs Madride, Romoje ar Marselyje, arba Barselonoje... net Lisabonoje. Užsienyje būtų kitaip: jokių profesoriumų, aš rašyčiau poeziją. Ji sugrįžo. Visi geriausi pasiūlymai išgraibstyti, ji siaubingai apgailestaujanti. Bet liko šie. Ji padavė man popieriaus lapelį apie mokyklą Milane. Aš papurčiau galvą. Ji suprato.

– Na, tada dar šitas. Mes ką tik paskelbėme, – ji parodė man laikraščio iškarpa.

LORDO BAIRONO MOKYKLA, FRAKSAS

Lordo Bairono mokyklai Frakse, Graikijoje, spalio pradžioje reikia mokytojo asistento dėstyti anglų kalbą. Kandidatas turi būti nevedęs ir turėti anglų kalbos laipsnį. Šiuolaikinė graikų kalba neprivaloma. Atlyginimas apie 600 svarų per metus, visiškai konvertuojamas. Sutartis dvejiems metams su galimybe pratęsti. Kelionės išlaidos apmokamos sutarties pradžioje ir pabaigoje.

Dar pridurtas informacijos lapelis, kuris papildė skelbimą. Fraksas buvo sala Egejo jūroje, apie aštuoniolika mylių nuo Atėnų. Lordo Bairono mokykla – viena žymiausių užsienio mokyklų

Graikijoje, sutvarkyta kaip anglų valstybinė mokykla, iš čia kilęs ir pavadinimas. Atrodo, ji turėjo visas sąlygas, kurias privalėtų turėti mokymo įstaiga. Per dieną reikėjo išdėstyti daugiausia penkias pamokas.

– Apie mokyklą labai gerai atsiliepiama. Ir sala – tiesiog dieviška.

– Ar esate ten buvusi?

Ji atrodė maždaug trisdešimties, apsigimusi senmergė, jai taip trūko moteriškumo, kad dabitiški drabužiai ir pernelyg ryškus makiažas darė ją apgailėtiną; lyg būtų nevykusi geiša. Ne, ten ji nėra buvusi, bet visi taip sako. Aš dar kartą perskaičiau skelbimą.

– Kodėl paskelbta tik dabar?

– Mes supratome, kad jie buvo radę kitą vyriškį. Ne per mus. Bet ten kažkas negero atsitiko. – Aš vėl pažvelgiau į informacijos lapelį. – Iki šiol su jais nedirbome. Darome jiems paslaugą. – Ir nusišypsojo man tarnautojos šypsena; jos priekiniai dantys buvo per dideli. Sukaupęs geriausias Oksfordo manieras, paklausiau, ar galėčiau pakviesti ją priešpiečių.

Grižęs namo, užpildžiau anketą, kurią ji atnešė man į kavinę, iškart nuėjau ir įmečiau tiesiai į pašto dėžutę. Tą patį vakarą, keistai susiklosčius likimui, susipažinau su Alison.

3

Manau, kad pagal savo amžių ir ikisantuokinio laikotarpio normas buvau įgijęs nemenką seksualinę patirtį. Merginos – ar tam tikras merginų tipas – mane mėgo; aš turėjau automobilį – ne taip įprasta tais laikais tarp paskutinio kurso studentų – ir šiek tiek pinigų. Nebuvau bjaurus; o dar svarbiau, turėjau savo vienišumą, kuris, kaip žino kiekvienas niekšas, yra geriausias ginklas užkariauti moterims. Mano „technika“ buvo sukurpti šou iš nenuspėjamumo, cinizmo ir abejingumo. Tuomet, kaip fokusininkas baltą triušį, aš ištraukdavau vienišą širdį.

Pergalių nekolekcionavau, bet iki baigdamas Oksfordą buvau atėmęs nekaltybę tuzinui merginų. Sėkmė šioje srityje ir aiškiai

efemeriška meilės prigimtis mane tenkino. Lyg būtum geras golfo žaidėjas, bet žiūrėtum į patį žaidimą iš aukšto. Esi apsaugotas iš visų pusių – ir kai žaidi, ir kai nežaidi. Dauguma meilės ryšių užsimegzdavo per atostogas, nuošaliai nuo Oksfordo, o naujas semestras reikšdavo, jog galiu patogiai pasitraukti iš nusikaltimo vietos. Paskui būdavo kelios varginančios susirašinėjimo savaitės, bet aš greitai susigražindavau savo vienišą širdį, „prisiimdamas atsakomybę visa savo esybe“ ir užsidėdamas lordo Česterfildo kaukę. Įgudau nutraukti meilės ryšius taip pat meistriškai, kaip ir juos užmegzti.

Tai atrodo – ir buvo – apgalvota, bet atsirado ne tiek iš tikro šaltumo, kiek iš savanaudiško įsitikinimo tokio gyvenimo būdo svarba. Aš klaidingai maniau, kad palengvėjimo jausmas metant merginą visada kyla iš meilės laisvei. Galbūt mano naudai liudija tai, kad aš melavau tik truputį; visuomet stengdavausi būti tikras, kad eilinė auka, prieš nusivilkdama drabužius, žino skirtumą tarp sueities ir santuokos.

Bet tada, Rytų Anglijoje, reikalai susikomplicavo. Pradėjau merginti vieno seno mokytojo dukterį. Ji buvo įprastiniu anglišku supratimu graži, nekenčianti provincijos kaip ir aš ir atrodė gana aistringa, bet per vėlai suvokiau, kad aistringa dėl tikslo: aš turiu ją vesti. Pradėjau širsti, kad grynai kūniški poreikiai grasė sugriauti mano gyvenimą. Buvo net vienas ar du vakarai, kai pasijutau beveik pasiduodantis Džanetai, visiškai kvailai merginai, kurios nemylėjau ir niekuomet nemylėsiu. Mūsų išsiskyrimo scena, nesibaigiantis irzlus verkšlenimas visą liepos naktį automobiliyje prie jūros mane pribaugė. Laimė, žinojau, – ir ji suprato, kad aš žinau, – ji nebuvo nėščia. Grįžau į Londoną tvirtai pasiryžęs kurį laiką nuo moterų laikytis atokiau.

Butas Raselo aikštėje, apačioje to, kurį aš nuomojau, buvo tuščias kone visą rugpjūtį, bet paskui vieną sekmadienį išgirdau bruzdesį, durų trinkelėjimą, suskambo muzika. Pirmadienį laiptinėje praėjau pro porą iš pažiūros neįdomių merginų; lipdamas žemyn girdėjau, kaip jos kalbasi, ir jų visi trumpi *a* virsdavo trumpais *e*. Jos buvo australės. Paskui atėjo vakaras tos dienos, kai kviečiau priešpiečių panelę Spenser-Hei, – penktadienio vakaras.

Apie šesštą pasigirdo beldimas į duris, už jų stovėjo kresnesnė iš mano matytųjų merginų.

– O! Hm. Aš esu Margaret. Iš apačios. – Paspaudžiau jos išties-tą ranką. – Malonu su jumis susipažinti. Žinote ką, mes turime butelį pardžio. Norite užteiti?

– O! Iš tiesų...

– Čia viršuje bus girdėti triukšmas.

Tai buvo įprastas dalykas; pakvietimas, kad nebūtų skundų. Delsiau, paskui gūžtelėjau.

– Gerai. Ačiū.

– Na ir puiku. Aštuntą? – Ji pradėjo leistis laiptais, bet vėl šūk-telėjo: – Turite draugę, kurią norėtumėte atsivesti?

– Šiuo metu ne.

– Mes tuo pasirūpinsime. Iki!

Ir ji dingo. Geriau nebūčiau sutikęs.

Taigi, nusileidau žemyn, kai išgirdau, kad ten jau daug žmo-nių, tikėdamasis, kad negražios merginos – jos visuomet ateina pirmos – jau bus prie ko nors prisistačiusios. Durys buvo atdaros. Įėjau, perėjau mažutį prieškambarį ir sustojau svetainės tarpdu-ry, laikydamas parengtą įteikti Alžyro burgundiško vyno butelį. Dairiausi prisigrūdusiame kambaryje vienos iš anksčiau matytų merginų. Skardūs australų balsai; vyriškis su škotišku sijonėliu ir keletas iš Vest Indijos. Vakarėlis neatrodė mano skonio, ir aš jau ketinau sprukti lauk. Tada kažkas priėjo ir atsistojo prieškamba-ryje už manęs.

Tai buvo maždaug mano metų mergina, nešanti sunkų nedi-delį lagaminėlį, su mažute kuprinėle ant pečių. Ji vilkėjo balsvu lietpalčiu, suglamžytu ir nudėvėtu kelionėse, ir jos gelsvai ruda odos spalva buvo tokia, kokia galėjo būti tik kelias savaites pa-sideginus kaitrioje saulėje. Ilgi plaukai – ne visai šviesūs, bet iš-blukinti ir beveik tokios pat spalvos kaip veidas. Atrodė keistai, neįprastai, nes madingos buvo vaikėžiškai nukirptos: mergaitės kaip berniukai, o ne mergaitės kaip mergaitės; turėjo kažką vo-kiška, daniška – panaši į benamę, bet veikiau iš kaprizingumo, užsispyrimo ar nemoralumo. Ji atšlijo nuo atlapų durų ir pamojo man. Jos šypsena buvo labai siaura, labai nenuoširdi ir trumpa.

– Ar galėtumėte surasti Megę ir paprašyti, kad ji išeitų?

– Margaret?

Ji linktelėjo. Aš prasiskyniau kelią per prisigrūdusį kambarį ir iškart pamačiau Margaret virtuvėje.

– O! Jūs atėjote.

– kažkas už durų nori jus pamatyti. Mergina su lagaminu.

– O ne! – ji atsigręžė į moterį, stovinčią už nugaros. Aš pajutau nerimą. Delsė, paskui padėjo kvortos didumo alaus butelį, kurį ketino atidaryti. Nusekiau paskui jos tiesius pečius atgal pro žmonių grūstį.

– Alison! Sakei – kitą savaitę.

– Išleidau visus pinigus, – benamė dėbtelėjo į vyresniąją merginą keistai išsiduodančiu žvilgsniu, pusiau kaltai, pusiau atsargiai. – Ar Pitas grįžo?

– Ne. – Tada balsas prislopo, pusiau perspėdamas: – Bet Čarlis ir Bilis yra.

– O, *merde*¹. – Ji atrodė nuskriausta. – Man reikia išsimaudyti.

– Čarlis prileido vonią alui atšaldyti. Ji pilna iki kraštų.

Įdegusi mergina nuknebo. Įsikišau aš.

– Pasinaudokite manąja. Viršuje.

– Taip? Alison, čia...

– Nikolas.

– Ar jūs neprieštarautumėte? Aš ką tik atvykau iš Paryžiaus.

Pastebėjau, kad ji kalbėjo dviem šnektomis – su mergina labiau australiškai, su manim angliškai.

– Žinoma. Aš nuvesiu jus į viršų.

– Pirma turiu užėti pasiimti drabužių.

Kai tik ji įžengė į kambarį, pasigirdo šauksmai.

– Ei, Alis! Kur buvai dingus, mergaite?

Keli australų vyrukai susibūrė aplink ją. Ji visiems jiems pakštelėjo į skruostą. Akimoju Margaret – apkūnios merginos visada mamiškai globoja lieknąsias – išstumdė juos į šalis. Alison vėl pasirodė su drabužiais, kurių norėjo, ir mes užlipome į viršų.

– O Jėzau, – tarė ji. – Tie australai.

– Kur jūs esate buvusi?

– Visur. Prancūzijoje. Ispanijoje.

¹ po velnių (*pranc.*)

Mes įėjome į butą.

– Aš tik nubrauksiu vonioje voratinklius. Išgerkite. Štai ten.

Kai sugrįžau, ji stovėjo su stikline viskio rankoje. Vėl šypsojosi, bet tai buvo pastanga, kuri beveik iškart dingo. Padėjau jai nusivilkti lietpaltį. Nuo jos stipriai trenkė prancūziškais kvepalais, taip stipriai, beveik kaip karboliu, ir jos šviesiai geltona palaidinukė buvo nešvari.

– Jūs gyvenate apačioje?

– Aha. Kartu su kitomis.

Ji pakėlė savo stiklinę su nebyliu tostų. Ji turėjo pilkas, plačiai išsodintas akis, tai buvo vienintelis nekaltas dalykas sugadintame veide, tartum aplinkybės, o ne prigimtis, vertė ją būti šiurkščią. Rūpintis savimi, tačiau atrodyti reikalingai rūpesčio. Ir jos balsas, labai švelniai australiškas, bet ne angliškas, mainėsi – tai šiurkštus, kiek gaižus nosinis, tai keistai sodriai tiesus. Ji buvo keista, tam tikras žmogiškas oksimoronas¹.

– Ar jūs vienas vakarėlyje?

– Taip.

– Ar pabūtumėte su manim šį vakarą?

– Žinoma.

– Maždaug po dvidešimties minučių sugrįžtumėte?

– Aš palauksiu.

– Norėčiau, kad verčiau sugrįžtumėte.

Mes pasikeitėme atsargiomis šypsenomis. Aš nuėjau atgal į vakarėlį.

Priėjo Margaret. Manau, ji laukė.

– Viena graži anglė mergina trokšta su jumis susipažinti, Nikolai.

– Bijau, kad jūsų draugė mane jau pasigavo.

Ji žiūrėjo į mane, paskui apsidairė ir mostelėjo man, kad pasitrauktume į prieškambarį.

– Klausyk, tai truputį sunku paaiškinti, bet... Alison susižadėjusi su mano broliu. Keli jo draugai šį vakarą yra čia.

– Taigi?

– Ji mėgsta prisidaryti problemų.

¹ Objekto apibūdinimas jo įprastinei sampratai prieštaraujančiais žodžiais.

– Vis dar nesuprantu.

– Tiesiog aš nenoriu skandalo. Jau kartą yra buvę. – Aš jai atrodžiau suglumęs. – Žmonės pradeda vieni kitų pavyduliauti.

– Aš nieko nepradėsiu.

Kažkas iš kambario ją pašaukė. Ji stengėsi pasijusti tikra dėl manęs, bet nepasisekė, ir, regis, ji nusprendė, kad nieko daugiau negali padaryti.

– Susitarėm. Tai atsiminsi, ką sakiau?

– Visiškai.

Ji dėbelėjo į mane veterano žvilgsniu, paskui palinksėjo ne labai laiminga ir nuėjo. Palaukiau apie dvidešimt minučių netoli durų, tada išsmukau ir grįžau į savo butą. Paspaudžiau skambutį. Ilga pauzė, paskui kitapus durų pasigirdo balsas.

– Kas ten?

– Dvidešimt minučių.

Durys atsidarė. Jos plaukai buvo sukelti, pati apsvyniojusi rankšluosčiu; labai rudi pečiai, labai rudos kojos. Ji greitai sugrįžo į vonios kambarį. Tėkantis vanduo gurgėjo. Aš šaukiau per duris:

– Mane perspėjo dėl tavęs.

– Megė?

– Ji pasakė, kad nenori skandalo.

– Tikra karvė. Ji mano būsima svainė.

– Žinau.

– Studijuoja sociologiją. Londono universitete. – Pauzė. – Ar ne beprotybė? Išvykti ir manai, kad žmonės bus pasikeitę, o jie vis tokie patys.

– Ką nori tuo pasakyti?

– Palauk minutę.

Aš laukiau kelias. Ir štai atsidarė durys, ji įėjo į kambarį. Vilkėjo labai paprasta balta suknele, plaukai buvo vėl palaidi. Ji buvo be makiažo ir atrodė dešimt kartų gražesnė.

Kandžiai šyptelėjo.

– Tinka?

– Pobūvio gražuolė. – Jos žvilgsnis buvo toks tiesus, kad mane sutrikdė. – Eime žemyn?

– Gal maktelkim, tik per pirštą?

Aš pripildžiau jos stiklą vėl, ir daugiau nei per pirštą. Žiūrėdama į pilamą viską, ji tarė:

– Nežinau, kodėl aš bijau. Kodėl gi aš bijau?
– Ko?
– Nežinau. Megės. Vaikinių. Brangių senų australų.
– To skandalo?
– O Dieve. Tai buvo *taip* kvaila. Buvo gražus vaikinys iš Izraelio, mes tik bučiavomės. Per vakarėlį. Ir tai – viskas. Bet Čarlis papasakojo Pitui, jie tik ir ieškojo progos pasikivirčyti, ir... o Dieve. Na, žinai. Jie gi vyrai.

Apačioje kuriam laikui pamečiau ją iš akių. Aplink ją susibūrė grupelė. Nuėjau ir išgėriau, perdaviau stiklą per kažkieno petį, kalbėjau apie Kanus, Koliurą ir Valensiją. Galiniame kambaryje užgrojo džiazas, ir aš nuėjau prie durų pasižiūrėti. Anapus langų, už tamsių šokėjų, prieblandoje dunksojo medžiai, blyškiai gintarinis dangus. Aštriai jaučiau esąs atitolęs, svetimas viskam, kas vyksta aplink mane. Iš kitos kambario pusės droviai šypsojosi mergina su akiniais ir trumparegėmis akimis nuobodžiai gražiame veide, viena iš tų sentimentaliai intelektualių būtybių, gimusių, kad jas apgautų ir išnaudotų apgavikai. Ji buvo viena, ir aš supratau, kad ji yra ta „graži anglė mergina“, kurią Margaret man parinko. Jos lūpų dažai buvo pernelyg raudoni, ji buvo tokia atpažįstama, kaip tam tikra paukščių rūšis. Nusigrėžiau nuo jos lyg nuo bedugnės krašto, nuėjau ir atsisėdau ant grindų prie knygų lentynos. Čia dėjausi skaitęs knygų nugarėles.

Alison priklopo prie manęs.

– Visai išskydau. Per tą viską. Imk, paragauk truputį šito. – Tai buvo džinas. Ji atsisėdo šalimais, aš papurčiau galvą. Galvojau apie tą baltaveidę anglę raudonai nuteptom lūpom.

Bent jau ši mergina gyva, neišvaizdi, paprasta, bet gyva.

– Džiaugiuosi, kad grįžai šį vakarą.

– Tikrai? – Ji gurkstelėjo savo džino ir žvilgtelėjo į mane trumpu vertinančiu žvilgsniu.

– Ar kada skaitei šitą?

– Eikime prie reikalo. Tegul ją galas, tą literatūrą. Tu protingas, o aš graži. Taigi dabar pakalbėkime apie tai, kas mes iš tiesų esame.

Pilkos akys erzino arba skatino.

– O Pitas?

– Jis pilotas, – ji paminėjo garsias oro linijas. – Mes kartu praleidžiame naktį. Retkarčiais. Ir tai viskas.

– Aha.

– Jis kursuose. Valstijose. – Ji įsistebeilijo į grindis, akimirką visai kita, nuoširdi mergina. – Sužadėtuvės yra Megės pasakos. Aš laisva. – Vos prisimerkusi pažiūrėjo į mane. – Esam laisvi žmonės.

Nebuvo aišku, ar ji kalba apie savo jaunikį, ar daro užuominą man, ar laisvė yra jos poza ar tiesa.

– Ką tu veiki?

– Viską po truputį. Daugiausia aptarnavimas.

– Viešbučiai?

– Panašiai, – ji suraukė nosį. – Aš taikausi į naują darbą. Stiuardese. Štai kodėl šias pastarąsias savaites buvau išvykusi šlifuoti savo prancūzų ir ispanų kalbų.

– Ar galiu pakviesti tave rytoj?

Niūrus trisdešimtmetis australas priėjo ir atsišliejo į durų staktą priešais.

– O, Čarli, – sušuko ji per kambarį. – Jis tik užleido man savo vonią. Nieko daugiau.

Čarlis lėtai linktelėjo galvą, paskui perspėjamai pagrasino trumpu storu pirštu. Išsitiesė visu ūgiu ir svyruodamas nuėjo šalin.

– Žavu.

Ji apvertė savo plaštaką ir pažiūrėjo į delną.

– O tu ar praleidai pustrėčių metų japonų karo belaisvių stovykloje?

– Ne. Kodėl?

– Čarlis praleido.

– Vargšas Čarlis.

Stojo tyla.

– Gal australai yra neišauklėti, šiurkštūs, užtat anglai vyrai – išpuikėliai.

– Jei tu...

– Aš juokiuosi iš jo, nes jis mane įsimylėjęs, ir jam tai patinka. Bet niekas daugiau iš jo nesijuokia ir nesijuoks. Jei aš esu netoliese.

Vėl įsivyravo tyla.

– Atleisk.

– Viskas gerai.

– Ką pasakysi apie rytdieną?

– Ne. Dabar – apie tave.

Palengva, nors buvau įsižeidęs, kad man davė meno nenuolaidžiauti pamoką, ji privertė mane kalbėti. Ji tai darė klausinėdama atvirai ir tiesiai, atmesdama tuščius atsakymus. Pradėjau pasakoti apie brigados generolo sūnaus gyvenimą, apie vienišumą, šį kartą ne tiek žavėdamasis savimi, kiek paprasčiausiai norėdamas paaiškinti. Apie Alison man atsiskleidė du dalykai: negana, kad tiesmuka, moka užkalbėti dantis, valdyti vyrus ir yra žavingai diplomatiška, jos tiesumas yra ne mažiau patrauklus nei gražus kūnas ir įdomus veidas, – ir ji tai žino. Ji turėjo labai neanglišką gebėjimą blykstelėti tiesa ir rimtumu, ir tai nepaprastai traukė.

Nutilau. Žinojau, kad ji mane stebi. Po akimirkos pasižiūrėjau į ją. Jos išraiška tapo drovi, mažli; netikėta permaina.

– Alison, tu man patinki.

– Manau, ir tu – man. Turi gražų snukutį.

– Esi pirma mergina australė, kurią sutikau.

– Vargšas pomis¹.

Visos šviesos, išskyrus vieną blankią, buvo seniai užgesintos, ir visur, kur įmanoma – ant baldų, grindų, – įprastai glėbesčiausi porėlės. Vakarėlis virto susiporavimu. Megė, rodos, dingo, o Čarlis užmigo ant grindų miegamajame. Mes šokome. Iš pradžių lengvai apsikabinę, paskui susiglaudėme. Aš bučiavau jai plaukus, paskui – kaklą, ji spaudė mano ranką ir glaudėsi vis arčiau.

– Eisime į viršų?

– Eik pirmas. Aš ateisiu po valandėlės, – ji pasitraukė, ir aš užlipau į savo butą. Prabėgo dešimt minučių, ir ji išdygo tarpduryje, veide – kiek nedrąsus šypsny. Stovėjo ten balta suknele, maža, nekalta, sugedusi, šiurkšti, miela, patyrusi, naujokė.

Įėjo į vidų, aš užsklendžiau duris, ir mes iškart ėmėm bučiuotis, minutę, dvi, prisiglaudę prie durų tamsoje. Už durų pasigirdo žingsniai, smarkus beldimas dukart į duris. Alison užėmė ranka man burną. Vėl dukart pabeldė; ir dar kartą. Delsimas, širdžių dūžiai. Žingsniai ėmė tolti.

– Eikš, – tarė ji. – Eikš, eikš.

¹ Taip australai vadina anglus.